

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Методичні рекомендації для
виконання самостійних та
практичних робіт з дисципліни
«Система закупівель України»**

**Запоріжжя
2020**

ЗМІСТ

1.	Вступ.....	4
2.	Загальний розрахунок годин лекцій, семінарських занять, самостійної роботи.....	6
3.	Програма навчальної дисципліни. Завдання до практичних занять та самостійної роботи.	7
4	Список літератури та нормативно-правових актів	16
5	Поточний та підсумковий контроль знань студентів. Індивідуальна робота студентів.....	19
6	Критерії оцінки успішності студентів з навчальної дисципліни.....	22
7	Програмні питання	24

1. Вступ

Однією з головних функцій держави є закупівля товарів, робіт та послуг для задоволення найважливіших суспільних потреб, яка має здійснюватися на основі раціонального використання публічних фінансів та розвитку конкурентної економіки. Відносини у сфері публічних закупівель стрімко розвиваються, удосконалюються їх правове регулювання, в тому числі шляхом гармонізації національного законодавства з правилами ЄС, адаптації ключових концепцій, понять та приведення процедур закупівлі у відповідність із міжнародними стандартами. Головним кроком у вдосконаленні закупівель є реформування інституційної структури, усунення дублюючих функцій контролюючих органів сфери публічних закупівель, а й централізація закупівель з метою економії ресурсів, стимулювання сучасних методик закупівлі, зокрема широкого застосування рамкових угод, систем динамічної закупівлі, електронних аукціонів, електронних каталогів та професіоналізації функцій публічних закупівель.

Важливим завданням інституційної реформи є професіоналізація публічних закупівель, що надасть можливість підвищити якість та керованість процесом організації процедур закупівлі, забезпечить економію бюджетних коштів, посилить підзвітність замовників та дозволить інтегрувати функцію публічних закупівель у цілісну систему управління публічними фінансами. Професіоналізація публічних закупівель розглядається як необхідна складова адаптації до міжнародних стандартів та оптимізації в єдиній системі публічних закупівель. За таких обставин з огляду на тенденцію до значного розширення ринку праці у сфері публічних закупівель та обрання нашою державою курсу на її подальшу професіоналізацію, постає значущість вивчення курсу «Публічні закупівлі» здобувачами вищої освіти для подальшого застосування теоретичних знань та практичних навичок у професійній діяльності фахівців.

Метою викладання навчальної дисципліни «Система закупівель в Україні» є забезпечення належного рівня знань, щодо організації та проведення публічних закупівель (далі - закупівлі), достатнього для кваліфікованого здійснення процедур закупівель відповідно до вимог законодавства.

Основними завданнями вивчення курсу дисципліни «Система закупівель в Україні» є:

- вивчення основних понять організації та здійснення закупівель;
- ознайомлення з порядком проведення процедур закупівель;
- здобуття вмінь та навичок з питань здійснення процедур закупівель;
- освоєння можливостей застосування законодавства під час здійснення закупівель;

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких компетентностей:

- Здатність та готовність налагоджувати договірні відносини з контрагентами організації;

- Здатність та готовність будувати комунікації з громадянами, колегами, керівниками та підлеглими з дотриманням поваги, вимог культури та етики публічного адміністрування та службового етикету;

- Здатність виявляти ініціативу та підприємливість;

- Здатність проведення критичного аналізу й оцінки впливу середовища (внутрішнього й зовнішнього) на функціонування й потенційну можливість розвитку організації на основі використання методів маркетингової діагностики, синтезу інвестиційно-інноваційної та логістичної діяльності, їх перспективності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	практ	сам.роб.		л	практ	сам.роб.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
<u>Розділ 1. «Теоретичні основи системи закупівель»</u>								
Тема 1. Державна політика у сфері закупівель.	9	1	0,5	7,5	-	-	-	-
Тема 2. Особливості здійснення закупівель	11	2	1	8	-	-	-	-
Тема 3. Державне регулювання та контроль у сфері закупівель	9	2	1	6	-	-	-	-
Тема 4. Організація закупівель.	8	2	1	5	-	-	-	-
Тема 5. Планування закупівель.	8	1	0,5	6,5	-	-	-	-
Разом за розділом 1	45	8	4	33	-	-	-	-
<u>Розділ 2. Організація процедури закупівель в Україні</u>								
Тема 6. Загальний огляд електронної системи закупівель.	10	2	1	7	-	-	-	-
Тема 7. Тендерна документація	8,5	1	0,5	7	-	-	-	-
Тема 8. Відкриті торги як основна процедура закупівлі	8,5	1	0,5	7	-	-	-	-
Тема 9. Процедура відкритих торгів з публікацією англійською мовою	10	2	1	7	-	-	-	-
Тема 10. Порядок організації та проведення процедури закупівлі "конкурентний діалог"	8	2	1	5	-	-	-	-
Разом за розділом 2	45	8	4	33	-	-	-	-
Усього годин	90	16	8	66	-	-	-	-

5. Теми лекційних занять

№ теми з/прогр.	Назва теми	Кількість годин
1	Державна політика у сфері закупівель.	1
2	Особливості здійснення закупівель	2
3	Державне регулювання та контроль у сфері закупівель	2
4	Організація закупівель.	2
5	Планування закупівель.	1
6	Загальний огляд електронної системи закупівель.	2
7	Тендерна документація	1
8	Відкриті торги як основна процедура закупівлі	1
9	Процедура відкритих торгів з публікацією англійською мовою	2
10	Порядок організації та проведення процедури закупівлі "конкурентний"	2

	діалог"	
Разом		16

6. Теми практичних занять

№ теми з/прогр.	Назва теми	Кількість годин
1	Державна політика у сфері закупівель.	0,5
2	Особливості здійснення закупівель	1
3	Державне регулювання та контроль у сфері закупівель	1
4	Організація закупівель.	1
5	Планування закупівель.	0,5
6	Загальний огляд електронної системи закупівель.	1
7	Тендерна документація	0,5
8	Відкриті торги як основна процедура закупівлі	0,5
9	Процедура відкритих торгів з публікацією англійською мовою	1
10	Порядок організації та проведення процедури закупівлі "конкурентний діалог"	1
Разом		8

7. Самостійна робота

№ теми з/прогр.	Назва теми	Кількість годин
1	Державна політика у сфері закупівель.	6
2	Особливості здійснення закупівель	6
3	Державне регулювання та контроль у сфері закупівель	7
4	Організація закупівель.	6
5	Планування закупівель.	7
6	Загальний огляд електронної системи закупівель.	7
7	Тендерна документація	7
8	Відкриті торги як основна процедура закупівлі	6
9	Процедура відкритих торгів з публікацією англійською мовою	7
10	Порядок організації та проведення процедури закупівлі "конкурентний діалог"	7
Разом		66

8. Види контролю і система накопичення балів

Вид контролю	№	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
			Денна форма		
Поточний контроль	1	Збір, систематизація та аналіз фактичного матеріалу, доповіді на практичних заняттях	4	2	8
	2	Виступ, презентація й обговорення результатів дослідження матеріалу на практичних заняттях	4	2	8
	3	Розв'язання навчальних кейсів за тематикою практичного заняття	4	2	8
	4	Контрольне тестування за результатом вивчення матеріалу Розділу 1, Розділу 2	2	9	18
	5	Самостійне проходження тесту за матеріалом Розділу 1, Розділу 2 у системі електронного забезпечення навчання ЗНУ Moodle	2	9	18
МКОВ ий контр оль – аказ	6	Вирішення контрольних ситуативних задач та навчальних кейсів (у письмовій формі)	1	30	40

		Контрольне тестування за вивченим матеріалом курсу (у письмовій формі)		10	
Усього балів			17		100

Завдання 1

1) Державний фондом у травні 2020 року планується придбання послуг по супроводу 4-х різних авторських програмних продуктів у різних підрядників, проте за однаковим кодом 72260000-5 "Послуги, пов'язані з програмним забезпеченням" . Очікувана вартість предмета закупівлі за кожним окремим договором - 20,0 тис. грн. Разом за кодом 72260000-5 очікувана вартість становить 80,0 тис. Яку процедуру закупівлі слід застосовувати Фонду? Чи можна не застосовувати спрощену закупівлю в зв'язку із необхідністю захисту прав інтелектуальної власності?

2) Фондом соціального захисту інвалідів підприємству «Надія» виділяється безповоротна державна допомога для створення робочих місць для працевлаштування інвалідів в сумі 49000 гривень. Чи охоплюється такий випадок сферою дії закону "Про публічні закупівлі"? Якщо так, то яка процедура проведення закупівлі? Якщо ні, то який механізм проведення процедури такої закупівлі?

Завдання 2

1. Регіональна філія «Придніпровська залізниця» ПАТ "Українська залізниця" оголосила тендер на закупівлю акумуляторних батарей для живлення радіостанцій KENWOOD ТК 2260 у кількості 1157шт. на суму 1400 000 грн. В додатку до Тендерно документації зазначено: "при оцінці пропозицій учасників торгів з різним статусом платників ПДВ приймається до порівняння ціна пропозиції без ПДВ". Чи є такі положення Документації дискримінаційними щодо тих учасників, які не є платниками ПДВ? Обґрунтуйте.

2. Чи зобов'язана бюджетна установа -комунальний заклад освіти розміщувати звіт про закупівлю товарів (канцелярські вироби) на суму в 3100 грн та продуктів харчування (м'ясні вироби) на суму 49 000 грн. в системі Prozorro.

3. Управління освіти Дніпровської районної в місті Києві державної адміністрації оголосило тендер на закупівлю послуг по встановленню автоматичної пожежної сигналізації та систем оповіщення та управління евакуацією людей - проектування, монтаж та пуско – налагоджування у гімназії № 191 Дніпровського району м. Києва на суму 900 000. Від учасників вимагається надати копію договору на виконання аналогічних робіт з бюджетними установами за 2017-2018 роки, завірені замовником робіт та підтвержені актами прийняття систем протипожежного захисту в експлуатацію, або актами перевірки працездатності змонтованих систем АПС та оповіщення, а також – лист-відгук та

рекомендації від бюджетних установ на виконання аналогічних робіт. Чи є така вимога обґрунтованою?

Завдання 3

1. Відповідно до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення публічних закупівель» № 114-IX від 19.09.2019 року є обов'язковим використання Замовником електронної системи «ProZorro» для здійснення державних закупівель вартістю від 50 тисяч гривень (спрощена процедура). Статтею 11 Закону передбачається, що відповідальною за організацію та проведення, зокрема спрощеної закупівлі є уповноважена особа. Чи може уповноважена особа входити до складу тендерного комітету? Чи може голова/секретар тендерного комітету бути уповноваженою особою?

2. Комунальне некомерційне підприємство "Центр первинної медико-санітарної допомоги №4" Одеської міської ради “ у зв'язку із зміною вартісних порогів закупівель у травні 2020 року планує здійснити закупівлю медичних товарів на суму 51 000 грн через процедуру відкритих торгів в системі ProZorro. Проте у штаті підприємства не має фахівців з публічних закупівель. Чи може комунальне підприємство для проведення тендерної закупівлі залучити тендерний комітет міської ради?

3. Південний офіс Державної аудиторської служби України провів інспектування у формі ревізії КП «Міськбуд», яке перебувало у процесі реорганізації. В ході позапланової ревізії підприємства було виявлено, що 16 грудня 2019 року було внесено зміни до договору

про публічні закупівлі від 10.11.2019 року (щодо постачання обладнання). Інформація про внесені зміни не була оприлюднена. Держаудитслужба направила матеріали до суду з метою притягнення голови тендерного комітету КП до відповідальності. В суді відповідач факт неоприлюднення визнав, проте вини не визнавав, посилаючись на протокол засідання тендерного комітету. В протоколі зазначено, що обов'язок розміщення інформації про публічні закупівлі на веб-порталі Prozorro покладено на секретаря тендерного комітету. Надайте Вашу оцінку ситуації.

Завдання 4

1. Кошторисом бюджетної неприбуткової організації передбачена закупівля за КЕКВ 3132 «Капітальний ремонт автомобілів» (КРАЗ, ГАЗ і корчувач) на загальну суму 390 тис. грн. Згідно пункту 3.16. Положення про технічне обслуговування і ремонт дорожніх транспортних засобів автомобільного транспорту, затвердженого Наказом Мінтрансу № 102 від 30.03.98, до капітального ремонту належать роботи, пов'язані із заміною кузова для автобусів та легкових автомобілів, рами для вантажних автомобілів або одночасною заміною не менш трьох базових агрегатів

До якої категорії закупівель належить капітальний ремонт зазначених автомобілів – закупівлі робіт чи закупівлі послуг, при умові його фінансуванні з державного бюджету як капітальних видатків?

2. Національним юридичним університетом імені Ярослава Мудрого заплановано у 2020 закупівлю студентських квитків державного зразка на суму 159 000 грн. Орієнтовний початок проведення процедури закупівлі: квітень 2020 року. За яким кодом національного класифікатора України ДК 021:2015 "Єдиний закупівельний словник" та за якою процедурою потрібно закуповувати значені товари. Охарактеризуйте цикл зазначеної закупівлі.

3. АТ "ХМЕЛЬНИЦЬКОБЛЕНЕРГО" оголосив тендер на 2 196 000 грн. Предметом закупівлі є радіостанції (ДК 021:2015: 32340000-8 — Мікрофони та гучномовці) у кількості 150 штук. Місце поставки : м. Хмельницький. Однією з вимог у тендерній документації Замовник визначив таку: для оперативного виконання гарантійних зобов'язань (ремонт, заміна обладнання) учасник і його сервісний центр повинен бути розташований на відстані не більше, ніж 250 км від розташування Замовника, при тому, що умовами проекту договору передбачено виконання гарантійних зобов'язань протягом 10 днів з дня направлення відповідної заявки замовником. Учасник закупівлі (ТОВ "Бест", зареєстроване у м. Києві) подав скаргу до АМКУ де зазначив, що дана вимога прописана під учасника, якого Замовник хотів зробити переможцем процедури закупівлі в попередньому тендері - ТОВ "Віст", яке знаходиться в м. Львів (240 км від Замовника). Скаржник звертає увагу, що

основна частина підприємств, які постачають радіостанції знаходиться в м. Київ, яке розташовано на віддалі 340 км від Замовника. Яке рішення має прийняти АМКУ? Обґрунтуйте.

4. Регіональна філія «Придніпровська залізниця» ПАТ "Українська залізниця" оголосила тендер на закупівлю акумуляторних батарей для живлення радіостанцій KENWOOD ТК 2260 у кількості 1157шт. на суму 1400 000 грн. В додатку до Тендерної документації зазначено: "при оцінці пропозицій учасників торгів з різним статусом платників ПДВ приймається до порівняння ціна пропозиції без ПДВ". Чи є такі положення Документації дискримінаційними щодо тих учасників, які не є платниками ПДВ? Обґрунтуйте.

Завдання 5

1. Під час проведення закупівлі за переговорною процедурою в оголошенні про намір укласти договір через майданчик в системі закупівель було допущено технічну помилку, а саме, зі списку було зазначено (обрано) класифікатор ДК 021:2015 - 09320000-8 "Пара, гаряча вода та пов'язана продукція", а в паперовому вигляді (в протоколі) було зазначено класифікатор ДК 021:2015 - 09310000-5 "Електрична енергія". Процедура завершена, договір підписаний та оприлюднений. Держказначейство вказує на дану невідповідність згідно звіту про результати проведення процедури та відмовляється реєструвати договір, пропонує розірвати договір та провести заново процедуру закупівлі. Які можливі варіанти вирішення даної ситуації?

2. Юридична особа-нерезидент визнана переможцем тендеру з постачання офісного паперу. Розкрийте механізм подальшої роботи щодо виконання постачання послуг за договором. Чи може особа-нерезидент укласти договір без реєстрації представництва чи довіреної особи в Україні?

3. В грудні 2019 року міською лікарнею розпочато переговорну процедуру щодо закупівлі електроенергії на 2020 рік. В оголошенні помилково було вказано строк поставки не з 01.01.2020, а з 01.02.2020. Після завершення процедури укладено договір і в звіті виявлено технічну помилку: строк поставки з 01.02.2019. Яка процедура виправлення такого роду помилок передбачена у чинному законодавстві?

Чи можливо виправлення технічних (механічних) помилок, допущених при заповненні форм документів у сфері державних закупівель, після їх оприлюднення на веб-порталі Prozorro?

Завдання 6

1. У грудні 2019 року між Національним інститутом раку та ТОВ “Медтех” договір купівлі-продажу товарів було укладений без здійснення конкурентного відбору учасників внаслідок відсутності конкуренції з технічних причин на відповідному ринку. Вартість предмета закупівлі 104 000 тисячі грн.; Звіт про укладений договір в системі електронних закупівель відповідно до ст. 10 Закону України «Про публічні закупівлі» оприлюднено. Органи Держказначейства відмовили в реєстрації договору купівлі-продажу товару, мотивуючи свою відмову наявністю в договорі норм, передбачених ч. 3 ст. 631 Цивільного кодексу України та тим, що предметом договору є постачання товару, а не послуг. Проаналізуйте ситуацію. Чи є така відмова в реєстрації договору законною?

2. Підприємство –учасник тендеру, використало за зразок документацію другого учаснику тендеру, яка були у вільному доступі, тому що попередній тендер на закупівлю аналогічного предмету закупівлі не відбувся. Внаслідок цих дій в документах двох учасників торгів співпадали тексти довідок, стиль оформлення, пунктуація та граматичні помилки в документах. Ці обставини стали причиною винесення Антимонопольним комітетом України рішення про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, у вигляді вчинення анти конкурентних, узгоджених дій і накладено штрафу на підприємство. Чи є таке рішення АМК обґрунтованим?

3. Міністерство оборони України розмістив у системі Prozorro тендер на суму 34 млн

грн. Предмет: Роботи, пов'язані з об'єктами завершеного чи незавершеного будівництва та об'єктами цивільного будівництва у військовому містечку у м. Миколаїв. В тендерній документації наявна вимога щодо наявності в штаті посади начальника будівельно-монтажної дільниці з досвідом роботи не менше, ніж 3 роки та введення аналогічних об'єктів в експлуатацію за останні 2 роки. Вважаючи таку вимогу дискримінаційною один із учасників подав скаргу до АМКУ вимагаючи внести зміни в тендерній документації з метою усунення дискримінаційних вимог. Скаржник зауважив, що має в штаті весь перелік спеціалістів, передбачених ліцензією. Водночас жодним нормативним актом не передбачена обов'язковість наявності посади начальника будівельно-монтажної дільниці.

Яке рішення має прийняти АМКУ? Обґрунтуйте відповідь.

Завдання 7

1. Підприємство –учасник тендеру, використало за зразок документацію іншого учаснику тендеру, яка були у вільному доступі, тому що попередній тендер на закупівлю аналогічного предмету закупівлі не відбувся. Внаслідок цих дій в документах двох учасників торгів співпадали тексти довідок, стиль оформлення, пунктуація та граматичні помилки в документах. Ці обставини стали причиною винесення Антимонопольним комітетом України рішення про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, у вигляді вчинення анти конкурентних, узгоджених дій і накладено штрафу на підприємство. Чи є таке рішення АМКУ обґрунтованим?

2. Комунальна установа “Медикал Мед” (замовник) в тендерній документації тендеру на закупівлю товару -сильнодіючого лікарського засобу, вказала як вимогу “надання копії ліцензії на оптову торгівлю лікарськими засобами”. У зв'язку із чим на розгляд АМКУ від ТОВ “ Фарм” (учасник тендеру) надійшла скарга та зазначено про наявність

дискримінаційних умов у тендерній документації. Скарга була задоволена. Чи є зазначене рішення обґрунтованим. Наведіть приклади дискримінаційних умов у тендерній документації. Які можливі дії замовника у цій ситуації та шляхи оскарження рішення АМКУ?

3. 24.01.2019р. між Дошкільним навчальним закладом с. Прилбичі (Львівська область) та фізичною особою-підприємцем Івановим О. К. було укладено договір на постачання продуктів харчування. Відповідно до п.1 Розділу I договору останній є основним документом, який визначає права та обов'язки сторін по поставці продуктів харчування бюджетній установі в межах сум визначених кошторисом бюджету відділу освіти Яворівської РДА. Згідно п. 1 Розділу 4, загальна сума договору складає 256 000,00 грн. Строк виконання договору -з 24.01.2019р. по 31.12.2019р.

Визначте, які державні органи та до якого суду, з якими позовними вимогами можуть звернутися з позовом. Визначте позивачів та відповідачів у даній справі. Які категорії справ є типовими у зв'язку із порушеннями вимог Закону "Про публічні закупівлі"?

Завдання 8

1. Південний офіс Державної аудиторської служби України провів інспектування у формі ревізії КП «Міськбуд», яке перебувало у процесі реорганізації. В ході позапланової ревізії підприємства було виявлено, що 16 грудня 2019 року було внесено зміни до договору про публічні закупівлі від 10.11.2019 року (щодо постачання обладнання). Інформація про внесені зміни не була оприлюднена. Держаудитслужба направила матеріали до суду з метою притягнення голови тендерного комітету КП до відповідальності. В суді відповідач факт неоприлюднення визнав, проте вину не визнавав, посилаючись на протокол засідання тендерного комітету. В протоколі зазначено, що обов'язок розміщення інформації про публічні закупівлі на веб-порталі Prozorro покладено на секретаря тендерного комітету. Надайте Вашу оцінку ситуації. Якими повноваженнями наділена Держаудитслужба щодо контролю над здійсненням публічних закупівель.

2. Київський міський клінічний онкоцентр у 2016 р.

через систему Prozoгго закупив німецькі швабри Vermor в кількості 50 штук. У предметі закупівлі було зазначено: "пристрій з утримувачем і насадкою». Пропозицію подав тільки один учасник, який було визначено переможцем та у якого швабри були куплені за 123 000 грн. Визначте, які порушення було допущено при здійсненні такої закупівлі? Хто може бути заявником до АМКУ або до суду по даній закупівлі.

3. Після завершення відкритих торгів на закупівлю бензину та дизельного палива , учасник подав скаргу на рішення тендерного комітету про відхилення пропозиції. На якому етапі орган оскарження може прийняти рішення про залишення скарги без розгляду, якщо Замовник усунув порушення на наступний день після прийняття рішення органом оскарження про призначення дати розгляду скарги та повідомив про це орган оскарження. Який порядок оскарження рішення тендерного комітету про відхилення пропозиції до АМКУ?

9. Рекомендована література

Основна:

1. Закон України “Про здійснення державних закупівель” Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014. Електронний ресурс. – режим доступу: <http://old.minjust.gov.ua/8094>
2. Закон України “Про особливості здійснення закупівель в окремих сферах господарської діяльності” (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., N 17, ст. 148; 2014 р., N 22, ст. 781, N 24, ст. 883. Електронний ресурс. – режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4851-17>
3. Закон України “Про внесення змін до деяких законів України у сфері державних закупівель щодо приведення їх у відповідність з міжнародними стандартами та вжиття заходів з подолання корупції” № 679-VIII від 15.09.2015. Електронний ресурс. – режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/679-19>
4. Зубар В. В. Концепція Електронних закупівель: засади побудови в Україні [Електронний ресурс] / В. В. Зубар // Редукціон. – 2014. – № 8–9. – Режим доступу: <http://www.procurement.in.ua/ru/pages/4973>
5. Павлова В. А. О проблемах развития онлайн-торговли в Украине / В. А. Павлова // Економічний нобелівський вісник. – 2014. – № 1 (7). – С. 349–354.
6. Переваги системи електронних державних закупівель ProZorro. – Офіційний веб-сайт ProZorro <http://prozorro.org>

Додаткова:

1. Муравйов В. І. Право Європейського Союзу: підручник / В. І. Муравйов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/67645-3-zdysn>
2. Н.М. Заєць // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка – 2013. – № 8 (149) – С. 84. Любіцева О.О. Туристичні ресурси України: навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2017. 369 с.
3. Петруненко Я. В. Державні закупівлі як складовий елемент світової торгівлі морем та напрям формування єдиного економічного простору / Я. В. Петруненко // Актуальні проблеми держави і права: зб. наук, праць. – 2008. – Вин. 39.-С. 309-317.
4. Про здійснення державних закупівель [Електронний ресурс]: Закон України від 01.03.2015 р. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1197>

Інформаційні ресурси:

1. Web-журнал «Інтелектус» – «ПАТЕНТБЮРО». URL: <http://www.patent.net.ua/intellectus/ua.html> (дата звернення: 15.08.2019).
2. Вища освіта та Болонський процес. Національний Темпус/Еразмус офіс в Україні. URL: <http://tempus.org.ua/uk/vyshha-osvita-ta-bolonskyj-proces.html> (дата звернення: 18.08.2019).
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 18.08.2019).
4. Кабінет Міністрів України. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 18.08.2019).
5. Міністерство освіти і науки України. Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua> (дата звернення: 19.08.2019).
6. Модуль аналітики офіційного сайту «Prozorro», публічні закупівлі. URL: <http://bi.prozorro.org>. (дата звернення: 19.08.2019).
7. Науково-практичний журнал «Менеджмент сьогодні». URL: <http://grebennikon.ru/journal-6.html> (дата звернення: 20.08.2019).
8. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua/. (дата звернення: 21.08.2019).
9. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=50da6022-ffe8-4ddb-9248-8a24ab606d3c&title=ProzorroZmenshuKoruptsiuRezultatiOpituvanniaBiznesu>. (дата звернення: 21.08.2019).
10. Президент України. Офіційне інтернет-представництво. URL: <http://www.president.gov.ua> (дата звернення: 22.08.2019).

